

NACIONALINĖ LOTYŪ KALBOS IR ANTIKOS KULTŪROS OLIMPIADA 2024 m.

Pirmus – antrus metus besimokantiems moksleiviams

Užduočių atlikimo laikas 1 val. 30 min.

dalyvio vardas, pavardė

mokyklos pavadinimas

Maksimalus taškų skaičius 85

Vertinimas:

TEKSTAS

Quo modo anseres Romam servaverunt

Saeculō quārtō, ut scrīptōrēs antīquī nārrant, Gallī barbarī Rōmam oppugnāvērunt. Multī hominēs in Urbem profūgērunt et in arce Capitōliī mānsērunt. Capitōlium antīquum duo culmina habēbat: in ūnō culmine, eō locō, ubi nunc mūsēum Capitōlīnum est, antīquissimum templum Iovis Optimī Maximī erat. In alterō culmine, eō locō, ubi nunc ecclēsiā Sānctae Mariae dē Ārā coelī vidēmus, arx et templum Iūnōnis Monētae erat. Iūno Monēta appellāta est, nam monēbat Rōmānōs quō modō deōs plācāre. Ā nōmine Iūnōnis Monētae pecūnia nostra nōminātur, nam in templō eius (*tos*) deae officīna nummōrum erat, ubi Rōmānī nummōs cūdēbant.

Ecclēsia Sānctae Mariae dē Ārā coelī (parte sinistrā) et Mūsēum Capitōlīnum (parte dextrā)

In templō Iūnōnis ānsērēs sacri habēbantur. Ūnā nocte, dum lūna obscūra erat, Gallī magnō silentiō montem adscendere studēbant. Quamquam Rōmānī ipsī nihil audīvērunt, tamen ānsērēs sacri strepuērunt. M. Mānlius, dux Rōmānōrum, clangōre ānsērū excitātus est. Statim ille cēterōs Rōmānōs vocāvit: „Gallī adsunt! Servāte arcem! Properāte ad mūrū!“ Mox hostēs repulsī sunt. Hōc modō Rōma servāta est.

quo modo kokiū būdu, kaip	nummus, ī m pinigās, moneta
servo, āvī, ātum, āre saugoti; (iš)gelbėti	cūdo, ere kalti
oppugno, āvī, ātum, āre (už)pulti	ānsēr, is m, f žašis; žašinas
arx, arcis f pilis, tvirtovė	obscurus, a, um paslėptas, nematomas
maneo, mānsī, mānsūm, ēre pasilikti	silentium, ī n tyla
culmen, inis n viršūnė	ascendo, ascendī, ascensūm, ere lipti, kopti
ecclēsia, ae f bažnyčia	strepo, uī, itum, ere triukšmauti, kelti triukšmą
appellāta est buvo vadinama	clangor, ōris m klegėjimas, gagenimas
moneo, uī, itum, ēre perspėti, patarti	excito, āvī, ātum, āre pažadinti
plāco, āvī, ātum, āre permaldauti	coepit pradėjo, ėmė
pecūnia, ae f pinigai	propero, āvī, ātum, āre skubėti
officīna, ae f dirbtuvė; kalykla	mox greitai, tuojau
	repulsus atmuštas, atremtas

A. TEKSTO SUPRATIMAS

1. Pabraukite teisingą atsakymą:

- i. Anseres in ecclesia Sanctae Mariae de Ara Coeli habebantur. (a) verum (b) falsum
- ii. Anseres sacrae aves Iunonis erant. (a) verum (b) falsum
- iii. In monte Capitolino templa Iunonis et Iovis erant. (a) verum (b) falsum
- iv. In loco templi Iunonis Monetae nunc est museum Capitolinum. (a) verum (b) falsum
- v. Omnes Romani clangorem anserum audiverunt. (a) verum (b) falsum

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 5).

Suma:

2. Atsakykite į klausimus, pažymėdami teisingą atsakymą:

- i. Kokių metų galai užpuolė Kapitolijaus tvirtovę?
 a. nocte c. mane
 b. silentio d. saeculo
- ii. Romėnų vado vardas (*praenomen*) buvo:
 a. Mamercus c. Marcus
 b. Manius d. Maximus
- iii. Kur slėpėsi nuo priešų romėnai?
 a. eo loco c. in templo Iunonis
 b. in arce d. in templo Iovis
- iv. Kodėl Junona buvo praminta Patarėja?
 a. nam Romani in templo Iunonis manebant c. nam Romani nummos cuderunt
 b. nam monebat Romanos d. nam Romani deos placabant
- v. Kur buvo pinigų kalykla?
 a. in urbe c. in templo Iunonis
 b. in arce d. in ecclesia Sanctae Mariae

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 5).

Suma:

3. Atsakykite į klausimus lotyniškai.

- i. Quando Galli Romam appugnaverunt? Saeculo quarto
- ii. Ubi anseres sacri habitabant? In templo Iunonis Monetae
- iii. Quot culmina habebat mons Capitolinus antiquis temporibus? Duo
- iv. Quo nomine Iuno appellata est? Iuno Moneta.
- v. Quis excitavit duces M. Manlium? Clangor anserum.

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 5).

Suma:

4. Atsakykite į klausimus lietuviškai. Išrašykite tą teksto atkarpą, kurioje apie tai kalbama.

- i. Kas rodo, kad naktis buvo tamsi?

Mėnulis buvo pasislėpęs. Luna obscura erat.

- ii. Kas dabar yra toje vietoje, kur stovėjo Didžiojo Maloningojo Jupiterio šventykla?

Kapitolijaus muziejus. nunc musēum Capitolinum est.

- iii. Kas dabar yra toje vietoje, kur stovėjo Junonos Monetos šventykla?

Bažnyčia. nunc ecclēsiam Sānctae Mariae dē Ārā coelī vidēmus.

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 2 taškai (daugiausia 6).

Suma:

B. GRAMATIKA

1. Atsakykite į klausimus, pasirinkdami teisingą variantą (kai kur galimi du teisingi atsakymai, pažymėkite abu).

i. Daiktavardžiai *nōmine* ir *arce* skiriasi:

- a. linksniu
b. skaičiumi
c. gimine
d. linksniuote

ii. Veiksmažodžiai *oppugnāvērunt* ir *profūgērunt* skiriasi:

- a. skaičiumi
b. asmeniu
c. laiku
d. asmenuote

iii. Daiktavardžiai *Gallī* ir *Capitōlī* skiriasi:

- a. linksniu
b. skaičiumi
c. gimine
d. linksniuote

iv. Sakinyje *Capitōlium antīquum duo culmina habēbat*. žodis *culmina* yra:

- a. sg. Nom.
b. pl. Nom.
c. pl. Acc.
d. sg. Abl.

v. Posakis *saeculō quārtō* atsako į klausimą:

- a. unde?
b. quo modo?
c. ubi?
d. quando?

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas? (daugiausia 5).

Suma:

2. Išrinkite iš sąrašo ir įrašykite lentelėje į atitinkamus stulpelius.

Nārrant, oppugnāvērunt, est, habēbat, profūgērunt, erat, plācāre, servāte, cūdēbant, adscendere, properāte, vocāvīt

Praesens	Imperfectum	Imperativus	Infinitivus	Perfectum
<i>nārrant</i> <i>est</i>	<i>habēbat</i> <i>cūdēbant</i> <i>erat</i>	<i>servāte</i> <i>properāte</i>	<i>plācāre</i> <i>adscendere</i>	<i>oppugnāvērunt</i> <i>profūgērunt</i> <i>vocāvīt</i>

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 0,5 taško (daugiausia 6).

Suma:

3. Raskite tekste visus daiktavardžius, pavartotus su prielinksniu *in*, įrašykite į lentelę ir išverskite.

<i>in Urbem</i>	<i>į miestą</i>
<i>in culmine</i>	<i>viršūnėje</i>
<i>in templō</i>	<i>šventykloje</i>
<i>in arce</i>	<i>tvirtovėje</i>

Vertinimas: Už teisingai užpildytą eilutę 1 taškas (daugiausia 4).

Suma:

4. Nurodykite šių žodžių junginių skaičių, linksnį bei giminę ir parašykite jų vienskaitos vardininko formą. Pvz., Gallī barbarī – pl. Nom. m; sg. Nom.: Gallus barbarus

saeculō quārtō – sg. Abl. n; sg. Nom.: saeculum quartum
 scrīptōrēs antīquī – pl. Nom. m; sg. Nom.: scriptor antiquus
 Iovis Optimī Maximī – sg. Gen. m; sg. Nom.: Iuppiter Optimus Maximus
 Iūnōnis Monētae – sg. Gen. f; sg. Nom.: Iuno Moneta
 ūnā nocte – sg. Abl. f; sg. Nom.: una nox
 ānsērēs sacrī – pl. Nom. m; sg. Nom.: anser sacer

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 2 taškai (daugiausia 12).

Suma:

B. LOTYNIŠKI POSAKIAI. ŽODYNAS

1. Atsakykite į klausimus, pasirinkdami teisingą variantą:

- i. Kuris iš šių posakių reiškia „niekada“:
 - a. ad Kalendas Graecas
 - b. ad absurdum
 - c. nihil
 - d. nullo modo
- ii. Kuris iš šių posakių reiškia „atvirkščiai“?
 - a. alibi
 - b. aliter
 - c. vice versa
 - d. alter ego
- iii. Kuris iš šių posakių reiškia, kad kalbama apie kažkokią nežinomą sritį?
 - a. nosce te ipsum
 - b. homo ignotus
 - c. tabula rasa
 - d. terra incognita
- iv. Kuris iš lotyniškų posakių reiškia „bendrąją nuomonę“?
 - a. idem per idem
 - b. communis opinio
 - c. locus communis
 - d. communis error
- v. Kuris iš šių lotyniškų posakių reiškia „už tėvynę“?
 - a. pro pecunia
 - b. pro patria
 - c. pro publico bono
 - d. pro patre

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 5).

Suma:

2. Remdamiesi tekstu, paaiškinkite, iš kur kilęs bendrinis žodis „moneta“.

Iš Junonos Monetos vardo. Moneta reiškia Patarėja, nes ji patarė romėnams, kaip permaldauti dievus. Kadangi jos šventykloje vėliau buvo įkurta pinigų kalykla, pinigai imti vadinti „monetomis“.

Vertinimas: Už išsamų teisingą atsakymą 3 taškai.

Suma:

3. Išverskite šiuos lotyniškus posakius ir įrašykite prie juos atitinkančių paveikslėlių.

Pvz., Memento mori! – Atmink, kad mirsi!

Valēte et plaudite! ___ Likite sveiki ir plokite! ___

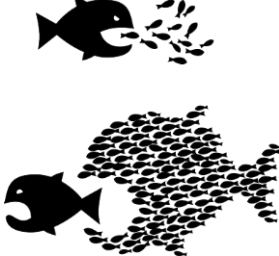

Divide et impera! ___ Skaldyk ir valdyk! ___

Nota bene! ___ Gerai įsidėmėk! ___

Ora et labōra! ___ Dirbk ir melskis! ___

Festīna lente! ___ Skubėk lėtai! ___

Memento mori	<u>Ora et labora!</u>	<u>Valēte et plaudite!</u>
		

<u>Nota bene!</u>	<u>Divide et impera!</u>	<u>Festīna lente!</u>
		

Vertinimas: Už kiekvieną teisingai išverstą ir teisingai įrašytą posakį – 2 taškai (daugiausia 10)

Suma:

D. ANTIKOS KULTŪROS ŽINIOS

1. Atsakykite į klausimus, pažymėdami teisingą atsakymą:

i. Šiuo metu Senajame Vilniaus teatre rodomas Alberto Camiu spektaklis „Kaligula“ (rež. Jokūbas Brazys). Koks romėnų autorius išsamiausiai aprašė šio imperatoriaus gyvenimą?

- a) Tacitas b) Svetonijus c) Seneka d) Ciceronas

ii. Prieš kelias dienas buvo įžiebta ugnis, keliausianti į Paryžiaus olimpines žaidynes. Kur ir prie kokios šventyklos atliekama ši ceremonija?

- a. Delfų Apolono c. Olimpijos Dzeuso
b. Atėnų Partenono d. Olimpijos Heros

iii. Graikiško teatro statinio dalis, kurioje vyko vaidinimas, buvo vadinama:

- a. skėnė b. orchestra c. cavea d. theatron

iv. Graikų dievai vadinami olimpiečiais, nes jie, pasak mitų:

- a. gyveno ant Olimpo
b. gyveno Olimpijoje

- c. dalyvavo olimpinėse žaidynėse
d. užkariavo Olimpą

v. Kai kuriuose Pompėjų namuose vestibulo grindis puošia *cave canem* mozaika. Vestibulum yra: a. valgomasis b. miegamasis c. persirengimo kambarys d. prieangis

vi. Šalto vandens patalpa romėniškose termose vadinama:

- a. apoditerijumi
b. kaldarijumi

- c. tepidarijumi
d. frigidarijumi

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 6).

Suma:

2. Kai kurie žymūs romėnai gavo pravardes (*cognomina*) už savo pergales, nuopelnus ar kitokias savybes. Susiekite: asmuo – pravardė – ką ji reiškia.

Gajus Julijus Cezaris Oktavijanas	<i>Augustus</i>	<i>Išaukštintasis</i>
Publijus Kornelijus Scipijonas	<i>Africanus</i>	<i>Afrikietis</i>
Gnėjus Pompėjus	<i>Magnus</i>	<i>Didysis</i>
Fabijus Maksimas	<i>Cunctator</i>	<i>Delsėjas</i>
Lucijus Kornelijus Sula	<i>Felix</i>	<i>Laimingasis</i>
Markas Licinijus Krasas	<i>Dives</i>	<i>Turtingasis</i>

Cunctator, Dives, Felix, Africanus, Augustus, Magnus

Laimingasis, Turtingasis, Didysis, Delsėjas, Išaukštintasis, Afrikietis

Vertinimas: Už kiekvieną teisingai užpildytą eilutę 1 taškas (daugiausia 6).

Suma:

3. Perskaitykite ištraukas, atsakykite į klausimus.

<p>„Kadangi dvyniai nė vienas negalėjo naudotis vyresniojo teise, nutarė iš paukščių nuspėti dievų valią, kuriam lemta duoti vardą ir valdyti naująjį miestą. X stoji ant Palatino, o Y ant Aventino kalvos. Y pirmas išvydo šešis peslius, ir jo šalininkai jau ėmė skelbti pergalę, bet X tuojau pat pasirodė dvylika peslių. Pasikinkęs baltą jautį ir baltą karvę X ant Z kalno išarė vagą, taip pažymėdamas būsimą miesto ribas.“ (Pagal Titą Livijų, <i>Nuo Miesto įkūrimo</i>, I. 6–7)</p>	<p>i. Apie kokio miesto įkūrimą kalbama? _____ <i>Romos</i> _____</p> <p>ii. Kas yra X ir Y? X – <i>Romulas</i> _____, Y – <i>Remas</i> _____</p> <p>iii. Ant kurio kalno (Z) įkurtas miestas? _____ <i>Palatino</i> _____</p>
<p>„Hena, kurioje, pagal padavimą, vyko tai, apie ką pasakoju, stovi iškilioje plynaukštėje, kurios viršuje driekiasi lyguma su neišsenkančiais upeliais; miesto prieigos iš visų pusių stačios ir skardingos; aplinkui daugybė ežerų ir šventų giraičių, kur vešlios gėlės žydi ištisus metus, tad atrodo, tarsi pati vieta primena aną mergelės pagrobimą, apie kurį girdėjome dar vaikystėje. Ir tikrai, netoliese, atsigręžusi į šiaurę, yra neišmatuojamo gylio ola; iš jos, sakoma, staiga pasirodęs Tėvas Ditas su vežimu, pačiupęs mergaitę ir su savim išsivežęs; netoli Sirakūzų netikėtai pranykęs po žeme, o toje vietoje iškart atsiradęs ežeras, prie kurio krantų ligi šių dienų sirakūziečiai rengia kasmetinę šventę, gausiai susirenkant vyrams ir moterims. Dėl šio tikėjimo senumo, kadangi tose vietose aptinkami dievų pėdsakai, kone pats jų lopšys, visoje Sicilijoje ir pavieniai žmonės, ir bendruomenės neišpasakytai garbina Cererą Heniškę.“ (Ciceronas, <i>Kalbos prieš Gajų Verį</i>, II. 4. 107)</p>	<p>iv. Apie kokios mergelės pagrobimą kalbama? _____ <i>Persefonės, Proserpinos</i> _____.</p> <p>v. Kas yra Tėvas Ditas? (jo graikiškas vardas) _____ <i>Hadas, Plutonas</i> _____</p> <p>vi. Kodėl jis su vežimu pranyko po žeme? _____ <i>Nes jis yra požemio, mirusiųjų pasaulio dievas</i> _____</p> <p>vii. Kokiame krašte vyksta veiksmas? _____ <i>Sicilijoje</i> _____</p>

Vertinimas: Už kiekvieną teisingą atsakymą 1 taškas (daugiausia 7).

Suma: